

ნანული შაკინოვი*

მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალობის პრინციპთა არსობრივ-პროცესუალური შინაარსი მედიაციის პროცესში

სტატიაში განხილულია მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალობის პრინციპთა არსობრივ-პროცესუალური შინაარსი მედიაციის პროცესში. განხილული საკითხის აქტუალობას განაპირობებს აღნიშნულ პრინციპთა პრაქტიკული ასახვის გამოწვევები და რთული შემთხვევების შეფასების თანადროული მნიშვნელობა. მედიაციის პროცესში აღმოცენებულ ეთიკურ პრინციპთა დილემას შეუძლია მედიატორის მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალობის თაობაზე ეჭვები წარმოშვას. ამიტომ, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალობის პრინციპთა არსობრივ-პროცესუალური შინაარსის სამართლებრივი და სოციალური ნიშნების არსებითად სწორი განმარტება და მისადაგება მედიაციის პროცესში წამოჭრილი რთული შემთხვევის მიმართ.

საკვანძო სიტყვები: მედიაცია, ნეიტრალობა, მიუკერძოებლობა, სამართლიანობა, სამედიაციო მორიგება, მედიატორი.

1. შესავალი

სტატიის მიზანია შეისწავლოს მედიაციის ფუნდამენტური პრინციპების - მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალობის შინაარსი და მოქმედების ფარგლები. საკითხი აქტუალურია იქედან გამომდინარე, რომ ხშირად უშუალოდ მედიაციის პროცესში მედიატორის მხრიდან ნეიტრალობისა და მიუკერძოებლობის დაცვა-შენარჩუნება რთული გამოწვევის წინაშე დგება. მნიშვნელოვანია განისაზღ-

---

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრის სტაჟიორი.

ვროს, რას მოიცავს ამ ვალდებულებათა პროცესუალური შინაარსი და ზოგადად, არის თუ არა შესაძლებელი აბსოლუტური ნეიტრალობის მიღწევა მედიაციის მიმდინარეობისას. მედიაციის პროცესში ხშირად აღმოცენდება ეთიკურ პრინციპთა დილემა, კერძოდ, მედიატორმა სრულად მიანდოს მხარეებს სამედიაციო მორიგების შინაარსობრივი კონტროლი, დაიტოვოს მორიგების პროცესუალური მართვის ფუნქცია, თუ იგი თავად ჩაერიოს სოციალური სამართლიანობის მისაღწევად სათანადო აუცილებლობისას, რამაც თავისთავად შესაძლოა რომელიმე მხარის მხრიდან მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალობის თაობაზე ეჭვები წარმოშვას.

2. მედიაცია, როგორც ნდობაზე დაფუძნებული პროცესი და არსობრივი კავშირი მედიატორის ნეიტრალობისა და მიუკერძოებლობის მოთხოვნებთან

თანამედროვე მედიაციის ინსტიტუტის არსს საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“ შემდეგნაირად განმარტავს: „*მისი სახელწოდების მიუხედავად, რომლის საშუალებითაც ორი ან რამდენიმე მხარე მედიატორის დახმარებით ცდილობს ღავის ურთიერთშეთანხმებით დასრულებას, მიუხედავად იმისა, ეს პროცესი დანყებულია მხარეთა ინიციატივით თუ კანონით გათვალისწინებული საფუძვლითა და წესით*“.¹ მედიაციის ნორმატიულ განმარტებაში ამოსავალ პრინციპად მხარეთა ნებაყოფლობითობის პრინციპია გაცხადებული, ხოლო მედიატორი მხარეთა ნების ავტონომიის მხარდამჭერ ფასილიტატორად მოიხსენიება.

მედიაცია არსებითად ეფუძნება მხარეთა ნდობას. მედიატორის უპირველესი მიზანია დაანახოს მხარეებს, რომ მას სჯერა მათი ქეშმარიტების, ენდობა მათ და მოელის მათგან თანამშრომლობასა და გახსნილობას. შუამავლის მიერ რჩევისა თუ კონსულტაციის მიღების შემთხვევაში ირყევა მედიაციის ფუნდამენტური საფუძველი მხარეთა

¹ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, სსმ, 18/09/2019, მე-2 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტი.

ნდობა და მიუკერძოებლობა. ამის თავიდან ასაცილებლად კი, მედიატორმა უნდა წარმართოს მხოლოდ მოლაპარაკების პროცესი და არ განსაზღვროს მოლაპარაკების შინაარსი.²

ამდენად, ნდობის დაკარგვის პრევენციასა და მედიაციის პროცესის გამართულობას უზრუნველყოფს მედიატორის მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალობის გარანტია. მედიატორთა ქცევის ევროპული კოდექსის მე-2 მუხლი განმარტავს: „მედიატორები ყოველთვის უნდა მოქმედებდნენ და ცდილობდნენ იმოქმედონ მხარეთა მიმართ მიუკერძოებლად, მონოდებული იყვნენ იმისთვის, რომ თითოეულ მხარეს მოეპყრან თანაბრად და მედიაციის პროცესის მიმართ იქონიონ პატივისცემა“.³

ნეიტრალობა წარმოადგენს მედიაციის პროცესის ქვაკუთხედს⁴. აუცილებელია, რომ მედიატორმა შეძლოს, განაცალკევოს საკუთარი აზრი მოდავე მხარეების სურვილებისა და ინტერესებისგან, დაეხმაროს მხარეებს გადანყვეტილების გზების მოძიებაში, ერთ-ერთი მათგანისთვის უპირატესობის მინიჭების გარეშე.⁵

ნეიტრალობის ცნების ქვეშ ერთიანდება რამდენიმე კონცეპტუალური ელემენტი: მცირე ან არანაირი გავლენა მხარეებზე, მაღალი სანდოობა მხარეების მხრიდან, ფოკუსირება პროცესზე და არა შედეგზე, სრულყოფილი ინფორმირება. ნეიტრალობის განმარტებას იძლევა აგრეთვე ქრისტოფერ მურიც, რომლის მიხედვითაც ნეიტრალობა ეხება „ურთიერთობას ან ქცევას შუამავალსა და მოდავე მხარეებს შორის“, თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ ტერმინის სრულყოფილი განმარტება სამართლებრივ სივრცეში არ მოიპოვება.⁶

---

² Helm B., Scott S., Advocacy in Mediation, Mediation Quarterly, Issue 13, 1986, 69.

³ European Code of Conduct for Mediators, July 2, 2004, Art. 2.2., <<https://www.kearns.co.uk/wp-content/uploads/2017/06/European-code-of-conduct-for-mediators.pdf>> [31.01.2022].

⁴ Margaret S. H., The Blackwell Handbook of Mediation, Wiley-Blackwell, Oxford, 2006, 415.

⁵ Cobb S., Rifkin J., Practice and Paradox: Deconstructing Neutrality in Mediation, Cambridge, 1991, 45.

⁶ Douglas S., Neutrality In Mediation: A Study of Mediator Perceptions, Law & Justice Journal, Vol. 8, №1, 2008, 142.

ცნობილია, რომ თავად მედიატორებსაც კი „საკმაოდ ლიბერალური ლექსიკონი აქვთ იმისთვის, რომ ახსნან, როგორ ფუნქციონირებს ნეიტრალობა“.⁷ მიუხედავად აღნიშნულისა, ნეიტრალობას მოექცხნება ორი სინონიმი - ნეიტრალობა, როგორც მიუკერძოებლობა და ნეიტრალობა, როგორც სამართლიანობა/თანასწორი მოპყრობა (Even-handedness).⁸ აუცილებელია, აღვნიშნოთ მედიაციის პროცესსადა მის შედეგს შორის განსხვავება, რომელსაც უკავშირდება კიდევ ნეიტრალობის იდეა.

3. მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალობის პრინციპთა ურთიერთმიმართება

მიუკერძოებლობა გულისხმობს თავისუფლებას ფავორიტიზმისგან. მიკერძოება შესაძლოა გამოვლინდეს, მაგალითად, იმ შემთხვევაში, თუ მხარე ან მხარეები იცნობენ მედიატორს ან თუ მედიატორს დავის შედეგისადმი პირდაპირი ინტერესი აქვს ან თუ იგი დაუფარავად გამოხატავს სიმპათიას ერთი მხარის მიმართ ან პირიქით, მის წინააღმდეგ მოქმედებს.⁹

სწორედ მიუკერძოებელი მიდგომა წარმოადგენს წარმატებული მედიაციის პროცესის ერთ-ერთი გარდამტეხ პუნქტს. ამავდროულად იგი წარმოადგენს მედიატორის ვალდებულებას, დაეხმაროს ნებისმიერ მოდავე მხარეს ორმხრივად დამაკმაყოფილებელი შედეგის მიღწევაში.¹⁰

მიუხედავად იმისა, რომ ნეიტრალობასა და მიუკერძოებლობას უმეტეს შემთხვევაში მიიჩნევენ სინონიმურ ცნებებად, მათ

⁷ *Riftkin J., Millen J., Cobb S., Toward a New Discourse for Mediation: A Critique of Neutrality, Mediation Quarterly, Vol. 9, Issue 2, 1991, 152.*

⁸ *Boulle L., Mediation: Principles, Process, South Wales, 2005, 4 მითითებულია: Douglas S., Neutrality In Mediation: A Study of Mediator Perceptions, Law & Justice Journal, Vol. 8, №1, 2008, 143.*

⁹ *Douglas S., Neutrality In Mediation: A Study Of Mediator Perceptions, Law & Justice Journal, Vol. 8, №1, 2008, 144.*

¹⁰ *Cooks L. M., Hale C. L., The Construction of Ethics in Mediation, Mediation Quarterly, Vol. 12, №1, 1994, 63-64.*

შორის განსხვავებაც გამოსაკვეთია. მაგალითად, მედიატორი შესაძლოა, რომ ყოველთვის ნეიტრალური არ იყოს, მაგრამ იგი ნებისმიერ შემთხვევაში უნდა დარჩეს მიუკერძოებელი.¹¹ მაგალითად, მხარეთა მოთხოვნით წარმართულ შეფასებით მედიაციაში მედიატორები მხარეთა ინტერესების ფარგლებში ახდენენ შეფასებებს, გამოკვეთენ მორიგების პირობებს, რაც რეალურად, პრაქტიკაში ლეგიტიმურად მიიჩნევა. შეფასებითი მედიაცია შესაძლებელია ეწინააღმდეგებოდეს შინაარსობრივი ნეიტრალობის პრინციპს, თუნც კი თავსებადი იყოს მიუკერძოებლობის მოთხოვნებთან.¹²

მიუკერძოებლობა მოითხოვს ყოველგვარ მიუმხრობლობას-იგი არ ანიჭებს უპირატესობას რომელიმე მხარეს. ნეიტრალობა კი ფოკუსირებას ახდენს წინა ან ამჟამინდელ ურთიერთობებზე შუამავალსა და მოდავე მხარეებს შორის. თუ ასეთი ურთიერთობა ფიქსირდება, მედიატორს არ აქვს უფლება, რაიმე სარგებელი მიიღოს აღნიშნულისგან.¹³

ერთ-ერთი ღირებულება - „თანაბარი დისტანცია“ (Equidistance) არის მედიატორის უნარი, თითოეულ მხარეს ხელი თანაბრად შეუწყოს, გამოხატონ თავიანთი პოზიცია. ასეთ დროს შესაძლოა, მედიატორი „მოერგოს“ დროებით ცალკეულ მხარეებს, როცა ისინი თავიანთი პოზიციების ჩამოყალიბების პროცესში იმყოფებიან. თანაბრად დისტანცირებულობა ნიშნავს იმას, რომ მედიატორმა მხარი უნდა დაუჭიროს, სიმამაცე და გაბედულობა შესძინოს მხარეს, რათა თითოეულმა თანაბრად შეძლოს საკუთარი ინტერესის წარმოდგენა. აღნიშნული შემდეგნაირად შეიძლება ჩამოყალიბდეს: თანაბარი დისტანცირება არის აქტიური პროცესი, რომლის დროსაც მიკერძოება სიმეტრიის შესაქმნელად გამოიყენება.¹⁴

მიუკერძოებლობასა და ნეიტრალობას შორის უნდა აღინიშნოს შინაარსობრივი განსხვავება: ნეიტრალობა მიემართება მედიატო-

¹¹ Boulle L., *Mediation: Principles, Process, Practice*, Sydney, 2005, 20.

¹² Douglas K., Field R., *Looking for Answers to Mediation's Neutrality Dilemma in Therapeutic Jurisprudence*, Johannesburg-Cape Town, 1997, 187.

¹³ Lee S., *Mediator Impartiality and Mediator Interest*, Kentucky, 2013, 22.

¹⁴ Cohen O., Dattner N., Luxenburg A., *The Limits of the Mediator's Neutrality*, *Mediation Quarterly*, Vol. 16, №4, 1999, 344.

რის ცოდნას/ინტერესს დავის შედეგისადმი, ხოლო მიუკერძოებლობა უკავშირდება მედიატორის ქცევას მხარეთა მიმართ უშუალოდ პროცესის განმავლობაში.¹⁵ შეუძლებელი თუ არა, მეტად რთულია, მივიღოთ სამართლიანი და თანასწორუფლებიანობაზე დაფუძნებული მედიაცია, თუ იგი მიკერძოებულად წარიმართება.

ნეიტრალობა თვისობრივად ნაკლებად აბსოლუტური ხასიათის მოთხოვნაა. მიუკერძოებლობა მუდამ უნდა იყოს მედიაციის თანმდევი ნაწილი, როცა ნეიტრალობის არსებობა ხარისხობრივად შეიძლება განისაზღვრებოდეს.¹⁶ ამ მოსაზრებას იზიარებს ქრისტოფერ მურიც¹⁷, რომელიც ამტკიცებს, რომ მედიატორის ნეიტრალობას ორი განზომილება აქვს - ნეიტრალობისა და მიუკერძოებლობის. პირველი მათგანი დაკავშირებულია მედიატორისა და მხარეების ურთიერთობასთან და ნიშნავს მათ შორის ყოველგვარი კავშირის არარსებობას, ხოლო თუ ასეთი კავშირი არსებობდა, მაშინ მედიატორმა არცერთ შემთხვევაში არ უნდა მიანიჭოს უპირატესობა რომელიმე მათგანს. მიუკერძოებლობა კი დაკავშირებულია იმ პოზიციასთან, რომელსაც მედიატორი დავის პროცესში იკავებს, რაც ნიშნავს იმას, რომ მედიატორი უნდა იყოს თავისუფალი პირადი ან პროფესიული ინტერესისგან, რომელიც მხარეთა ინტერესებს ან კონკრეტულ შედეგს უკავშირდება.¹⁸

4. ნეიტრალური და მიუკერძოებელი მედიატორის პროფესიული ქცევის მახასიათებლები

მედიაციის პროცესის წარმატებულად წარმართვისთვის გარდამტეხი როლის შემსრულებელი სწორედ მედიატორია, რომელიც,

¹⁵ იქვე, 222.

¹⁶ იქვე, 224.

¹⁷ Moore C., *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict*, San Francisco, 1986, 52 მითითებულია: Kishore S., *The Evolving Concepts of Neutrality and Impartiality in Mediation*, *Commonwealth Law Bulletin*, Vol. 32, №2, 2006, 222.

¹⁸ Model Standards of Conduct for Mediators, American Arbitration Association, the American Bar Association's Section of Dispute Resolution, and the Association for Conflict Resolution, 2005, Standard II.

როგორც უკვე აღინიშნა, მართავს მოლაპარაკებას და არ განსაზღვრავს მოლაპარაკების შინაარსს. მედიატორი ვალდებულია უზრუნველყოს პროცესის ჯეროვანი წარმართვა.¹⁹ საინტერესოა, როგორი უნდა იყოს შუამავლის ქცევა, მისი მოპყრობა და ზოგადად, რა უნდა ახასიათებდეს იმისთვის, რომ მედიატორი ჩაითვალოს ნეიტრალურ, მიუკერძოებელ მესამე პირად?

მედიატორის პროფესიული მახასიათებლები მრავალმხრივია: გულწრფელობა, სანდოობა, ემპათია, კონფიდენციალობა, მხარეთა საჭიროებების სათანადო გააზრება.²⁰

ჩამოთვლილ მახასიათებლებთან ერთად მნიშვნელოვანია, რომ მედიატორს შეეძლოს მეგობრული, კეთილგანწყობილი დამოკიდებულება აჩვენოს მხარეებს, აგრძნობინოს, რომ მას შეუძლია მათი მხარდაჭერა, არის ენერგიული, მომთმენი და მათ შორის, აქვს იუმორის გრძნობაც.²¹ მრავალი პრაქტიკოსი კი გამოყოფს და ხაზს უსვამს ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან მახასიათებელს - მიუკერძოებლობას. მაშასადამე, მედიატორის უნარს, იყოს და აღიქმებოდეს ნეიტრალურ, მიუკერძოებელ მესამე პირად.

კლასიკური გაგებით ნეიტრალური მედიატორი: არ ერევა დავის შინაარსობრივი გადაწყვეტის ფარგლებში, ინდიფერენტულია კლიენტთა კეთილდღეობის მიმართ (welfare of the clients); არ აქვს წარსული ან ამჟამინდელი ურთიერთობა მხარეებთან მედიაციის მიღმა, არ არის დაინტერესებული შედეგით, არ ცდილობს შეცვალოს ძალათა შორის თანაზომიერი ბალანსი.²²

მიუკერძოებლობაზე საუბრისას, უპირველეს ყოვლისა უნდა აღინიშნოს აშშ-ის მედიატორთა ქცევის მოდელური სტანდარტები, რომელიც 1994 წელს მომზადებულ და 2005 წელს მიღებულ იქნა ამერიკის ადვოკატთა, ამერიკის არბიტრაჟისა და კონფლიქტების

¹⁹ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, სსმ, 18/09/2019, მე-8 მუხლი.

²⁰ *Smith D. D. J., Mediator Impartiality: Banishing the Chimera, Journal of Peace Research, Vol 31, №4, 1994, 445.*

²¹ იქვე.

²² *Robert B., The Risks of Neutrality - Reconsidering the Term and Concept, Ethics Forum, Mediation News, Vol. 17, №3, 1998, 8-9.*

მართვის ასოციაციათა მიერ. აღნიშნული დოკუმენტის ერთ-ერთი სტანდარტი სწორედ მიუკერძოებლობაა და მასში აღნიშნულია შემდეგი ფაქტორები: მედიატორმა შესაძლოა, უარი თქვას მედიაციაზე, თუ იგი ვერ იმოქმედებს რომელიმე მხარისთვის მიუმხრობლად - რაც ნიშნავს ფავორიტიზმისგან, მიკერძოებისა და მცდარი მოსაზრებებისგან თავისუფლებას, აგრეთვე - მედიატორმა უნდა იმოქმედოს მიუკერძოებლად, თავი აარიდოს ისეთ ქცევას, რომელიც შექმნის მიკერძოებულობის შთაბეჭდილებას, რაც გულისხმობს იმას, რომ მედიატორმა არ უნდა იმოქმედოს მონაწილე მხარეების პიროვნული თვისებების, ფონის, ღირებულებების, წარმოდგენების საფუძველზე, არ უნდა გასცეს ან მიიღოს რაიმე სახის საჩუქარი, სიკეთე, სესხი ან ნებისმიერი სხვა ნივთი, რომელიც მის ფაქტობრივ მიკერძოებულობასთან დაკავშირებით შეკითხვებს გააჩენს²³.

მედიატორმა შესაძლოა მიიღოს ან გასცეს *de minimis* საჩუქრები ან შემთხვევითი საჩუქრები/მომსახურება, რაც ცალსახად გათვალისწინებულია მედიაციის პროცესის გასაადვილებლად და მოიაზრება კულტურული ნორმების პატივისცემად იმ ფარგლებით, რაც აღნიშნული მედიატორის მიკერძოებულობასთან დაკავშირებით ეჭვებს არ გამოიწვევს. ამდენად, თუ მედიაციის პროცესისას, მედიატორისთვის შეუძლებელი ხდება, რომ იმოქმედოს მიუკერძოებლად, მან უნდა შეწყვიტოს პროცესი და უარი თქვას მედიაციაზე.²⁴

5. პრინციპთა შინაარსი ევროპისა და აშშ-ის მოდელური აქტებისა და ცალკეული ქვეყნის/შტატის ეთიკის კოდექსის მაგალითზე

მედიატორები სარგებლობენ ფართო დისკრეციით, რომ განსაზღვრონ მედიაციის პროცესში გამოსაყენებელი სტრატეგიები. თუმცა, არსებობს პრაქტიკის კონკრეტული სტანდარტები და ეთიკის კოდექსები, რომლებიც არეგულირებენ მედიატორის ქცევას.

²³ Model Standards of Conduct For Mediators, 2005, Standard II B, 1-2.

²⁴ იქვე, Standard B, 3.

მოცემულ ქვეთავებში განხილული იქნება ევროპის და აშშ-ის მოდელური კოდიფიცირებული აქტებისა და ცალკეული შტატის ეთიკის კოდექსები, რამეთუ სწორედ ისინი წარმოადგენენ მედიაციის ფუნდამენტური პრინციპის- დამოუკიდებლობის / ნეიტრალობისა და მიუკერძოებლობის დეფინიციის, პროცესუალური გამოვლინების მიმართულების მიმცემ მნიშვნელოვან წყაროებს.

მაგალითად, აშშ-ის ყველა შტატს მედიატორთა ქცევის სულ მცირე ერთი კოდექსი გააჩნია. მიუხედავად ზემოთ აღნიშნული განსხვავებისა ნეიტრალობასა და მიუკერძოებლობას შორის, კოდექსთა უმრავლესობა ამ ტერმინებს ერთმანეთის მონაცვლეობით, სინონიმებად იყენებს.²⁵ მნიშვნელოვანი საკითხია, უშუალოდ პრინციპის სახელდებაც, კერძოდ, აშშ-ის კოდიფიცირებულ აქტებში შევხვდებით ტერმინს - „ნეიტრალობა“, მედიატორთა ქცევის ევროპულ კოდექსში ტერმინს - „დამოუკიდებლობა“. თითოეულის განხილვით ნათელი გახდება აღნიშნულ პრინციპთა მთავარი მახასიათებლები.

5.1. აშშ-ის მოდელური ეთიკის კოდექსის და ცალკეული შტატის რეგულირების მოდელი

საინტერესოა, რომ აშშ-ის ზოგიერთი შტატის მედიატორთა ქცევის კოდექსში უშუალოდ ნეიტრალობის დეფინიცია არ მოიპოვება, თუმცა მოცემულია მოთხოვნა, რომ მედიატორმა უნდა აუხსნას მხარეებს - იგი „არ წარმოადგენს არცერთ მხარეს და არ გასცემს პროფესიულ რჩევას“. ამგვარად ასე არის გაცხადებული მედიატორის მიუკერძოებლობა არკანზას შტატის მედიატორთა ეთიკის კოდექსში.²⁶ მსგავსი დებულება მოიპოვება ჯორჯიის შტატის ეთიკის კოდექსშიც, რომ მედიატორი არის: ნეიტრალური პი-

---

²⁵ *McCorkle S., The Murky World of Mediation, Conflict Resolution Quarterly, Vol. 23, №2, 2005, 171.*

²⁶ *Requirements for the Conduct of Mediation and Mediators, Arkansas Alternative Dispute Resolution Commission, 2004, III. 3. A. 5, <<http://courts.state.ar.us/courts/adr.html>> [17.01.2022].*

რი, რომელიც ფასილიტატორობს დისკუსიას მხარეთა შორის, მაგრამ არ ზემოქმედებს ან აკონტროლებს შედეგის დადგომას.²⁷

ყურადსაღებია, თუ როგორ მიჯნავს ილინოისის მედიაციის საბჭო ნეიტრალობასა და მიუკერძოებლობას სამართლიანობისგან: „მიუკერძოებლობა არ არის იგივე, რაც ნეიტრალობა სამართლიანობისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ მედიატორი ფასილიტატორია და არც მხარეს წარმოადგენს მოლაპარაკებებისას, თუ არსებითად უსამართლოდ მიიჩნევა რაიმესაკითხს, მან წერილობით უნდა მიუთითოს თავის სანინალმდეგო პოზიციაზე“.²⁸

ტეხასის მედიაციის ასოციაციის ეთიკის კოდექსში ნეიტრალობა აღნიშნულია,²⁹ როგორც ურთიერთობის მახასიათებელი მედიატორსა და მონაწილე მხარეებს შორის. თუ მედიატორი გრძნობსან რომელიმე მხარე ან მათი ადვოკატები აცხადებენ, რომ მედიატორის პირადი გამოცდილება არასწორ ზეგავლენას მოახდენს მედიატორის მუშაობაზე, მედიატორმა უნდა შეწყვიტოს მედიაცია, თუ ყველა მხარე გაგრძელებაზე არ დათანხმდება.

რაც შეეხება მიუკერძოებლობას, ზოგიერთმა შტატმა ზემოთ უკვე აღნიშნული აშშ-ის მედიატორთა ქცევისმოდელური სტანდარტების ნაწილი ასახა ქცევის კოდექსში. მაგალითად, ალაბამას, ფლორიდის, ტეხასის, ტენესის, მეინის, ჰავაის, არკანზასის შტატები ითვალისწინებენ, რომ მედიატორმა უნდა მოახდინოს მხარეთა გაფრთხილება იმ გარემოებათა შესახებ, რომლებმაც შესაძლოა გამოიწვიოს მედიატორის მიკერძოება. მედიატორი ვალდებულია მოემსახუროს ორივე მხარეს თანაბრად და არა რომელიმე ერთს, იყოს მიუკერძოებელი სამართლიანობისა და თანასწორობის ფარ-

²⁷ Georgia Alternative Dispute Resolution Rules Ethical Standards for Neutrals, 2000, I. A. 1,

<<http://www2.state.ga.us/courts/adr/appendxc.htm>> [17.01.2022].

²⁸ Professional Standards of Practice for Mediators, The Mediation Council of Illinois, 2003, IV. A, <<http://www.mediationcouncilofillinois.org/standardspractice.htm>> [17.01.2022].

²⁹ Standards of Practice for Mediators and Code of Ethics, Texas, 2002, 9. <https://www.txmca.org/fileman/Uploads/Misc%20Documents/Standards_of_Practice_and_Code_o.pdf> [17.01.2022].

გლებში და განაცხადოს, როდის შეიძლება შეწყდეს მედიაციის პროცესი.³⁰

თუმცა არსებობს შტატები, რომლებიც მიუკერძოებლობას განსხვავებულად, უნიკალურად განმარტავენ. მაგალითად აიდაჰოს, კოლორადოს, ჯორჯიისა და იუტასშტატები რამდენიმე სიტყვით მიმოიხილავენ მიუკერძოებლობას ან წარმოადგენენ მას ინტერესთა კონფლიქტთან ერთად.

საინტერესოა იმ შტატების ქცევის კოდექსები, რომლებიც მოითხოვენ შეწყდეს მედიაციის პროცესი, თუნდაც მხარეებს ჰქონდეთ მისი გაგრძელების სურვილი. მასაჩუსეტსის, კალიფორნიის სასამართლო საბჭო და ილინოისის სწორედ ამგვარად აწესრიგებენ აღნიშნულ საკითხს. „თუ რომელიმე დროის მონაკვეთში შუამავალს არ შეუძლია პროცესის მიუკერძოებლად წარმართვა, მან უნდა აცნობოს მხარეებს ამის შესახებ და უარი თქვას მომსახურებაზე, თუნდაც მხარეებმა არ გააპროტესტონ აღნიშნული და თანხმობა განაცხადონ მომსახურების მიღების გაგრძელებაზე“ - მოცემულია მასაჩუსეტსის ეთიკის კოდექსში.³¹

ზემოაღნიშნულის მსგავს დებულებას ითვალისწინებს კალიფორნიის სასამართლო საბჭო, რომელიც აცხადებს: „შუამავალმა უარი უნდა თქვას მედიაციაზე მხარეთა თანხმობის მიუხედავად, თუ იგი ვერ შეინარჩუნებს მიუკერძოებლობას.“³²

ერთ-ერთი კვლევის მიხედვით,³³ სულ მცირე ერთი შტატის მედიატორთა ქცევის კოდექსი მაინც შეიცავს შემდეგ კომპონენტებს: 1. მოთხოვნას, რომ მედიატორმა მხოლოდ იმ შემთხვევაში წარმართოს მედიაციის პროცესი, თუ მას შეუძლია მიუკერძოებელი იყოს; 2. მოთხოვნას, რომ შეწყდეს მედიაცია, თუ მიუკერძოებლობაშეუძლებელია; 3. მითითებებს გამონაკლის შემთხვევებზე მედიაციის

---

³⁰ McCorkle S., The Murky World of Mediation, Conflict Resolution Quarterly, Vol. 23, №2, 2005, 172.

³¹ იქვე, 175.

³² Standards of Practice for California Mediators, California Dispute Resolution Council, 2000, 2. B, <<http://www.mediate.com/articles/cdrconstds.cfm>> [17.01.2022].

³³ McCorkle S., The Murky World of Mediation, Conflict Resolution Quarterly, Vol. 23, №2, 2005, 175.

შენწყვეტის თაობაზე; 4. დებულებას, რომ ყველა მხარე მოპყრობილ უნდა იქნეს სამართლიანად, თითოეულმა მხარემ უნდა მიიღოს თანაბარი დახმარება; 5. მიუკერძოებლობის განმარტებას; 6. ინფორმირებულობის მოვალეობას, სავარაუდო სამომავლო მიკერძოებულობასთან დაკავშირებით; 7. შედეგისადმი პირადი ინტერესის არქონის ვალდებულებას.³⁴

5.2. მედიატორთა ქცევის ევროპული კოდექსისა და გერმანული სამართლის მოდელი

მედიატორთა ქცევის ევროპული კოდექსი ითვალისწინებს დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპს: თუ არსებობს ისეთი გარემოება, რომელმაც შეიძლება გავლენა მოახდინოს მედიატორის დამოუკიდებლობაზე ან წარმოშვას ინტერესთა კონფლიქტი, ასეთ შემთხვევაში, მედიატორმა მედიაციის პროცესის დაწყებამდე უნდა გააცნოს აღნიშნული გარემოებები მხარეს. თუ რა იგულისხმება ამ გარემოებებში, კოდექსში განმარტებულია: ნებისმიერი პირადი თუ საქმიანი ურთიერთობა ერთ ან რამდენიმე მხარესთან, ნებისმიერი ფინანსური ან სხვა ინტერესი მედიაციის შედეგისადმი და შუამავლის ან მისი ფირმის წევრის/ბიზნესპარტნიორის მოქმედება მედიატორის გარდა სხვა უფლებამოსილებით ერთი ან რომელიმე მხარისთვის. ასეთ დროს შუამავალმა მხოლოდ იმ შემთხვევაში უნდა გააგრძელოს მედიაციის პროცესი, თუ დარწმუნდება, რომ იგი იმოქმედებს სრული დამოუკიდებლობისა და ნეიტრალიტეტის დაცვით, რათა უზრუნველყოფილ იქნას მიუკერძოებლობა და ამას მხარეები ცალსახად უნდა ეთანხმებოდნენ.³⁵

მედიატორთა ქცევის ევროპულ კოდექსში ცალკეა მიუკერძოებლობის შესახებ დანაწესი მოცემული, რომლის მიხედვითაც აუცილებელია, რომ მედიატორები ყოველთვის მოქმედებდნენ და

³⁴ იქვე, 176.

³⁵ European Code of Conduct for Mediators, July 2, 2004, Standard 2.1., <<https://www.kearns.co.uk/wpcontent/uploads/2017/06/European-code-of-conduct-for-mediators.pdf>> [18.01.2022].

ცდილობდნენ, იმოქმედონ მხარეთა მიმართ მიუკერძოებლად, მონოდებული იყვნენ იმისთვის, რომ თითოეულ მხარეს მოეპყრანთანაბრად და მედიაციის პროცესის მიმართ იქონიონ პატივისცემა.³⁶

რაც შეეხება გერმანულ სამართალს, ისიც მედიაციას, როგორც კონფლიქტის მოგვარების სტრუქტურირებულ და სისტემატიზირებულ ფორმას,³⁷ ასევე საკმაოდ მნიშვნელოვან როლს ანიჭებს. მას აწესრიგებს „კანონი მედიაციის შესახებ“ რომელშიც დამოუკიდებლობისა და ნეიტრალობისა პრინციპი მედიაციის ერთერთ არსებით მახასიათებლად არის წარმოდგენილი. კერძოდ, აღნიშნული კანონით მედიატორმა უნდა შეატყობინოს მხარეებს ნებისმიერი გარემოების შესახებ, რომელმაც შესაძლოა მის დამოუკიდებლობასა და ნეიტრალობაზე გავლენა მოახდინოს. გერმანული სამართალი შესაძლებელს ხდის ამ გარემოებათა მიუხედავად განაგრძოს მედიატორმა პროცესი, თუ მხარეები ცალსახად, პირდაპირ დააფიქსირებენ მედიაციის გაგრძელების სურვილს თუნდაც ზეგავლენის პირობებში.³⁸

გერმანიის კანონი „მედიაციის შესახებ“ ითვალისწინებს მედიატორის საქმიანობის შეზღუდვას. პირს ეკრძალება მედიატორობა ერთი და იმავე საქმესთან ან მასთან დაკავშირებულ სხვა საქმეზე თუ მხარეს წარმოადგენდა უშუალოდ მედიაციის პროცესის დაწყების წინ და აგრეთვე: პირს, რომელიც იმავე საქმეში რომელიმე მხარის ინტერესების დასაცავად მოქმედებდა მედიაციის დაწყებამდე, არ აქვს უფლება ამავე საქმეში იყოს მედიატორი. ასევე, საქმის დამთავრების ან მის განმავლობაშიც ეკრძალება იმავე ან არსებითად დაკავშირებულ საქმეზე მედიატორად ყოფნა.³⁹ გერმანული მონესრიგების მიხედვით პირს ასევე ეკრძალება საქმეზე მედიატორობა, თუ იმავე საქმეზე რომელიმე მხარეს წარმოადგენდა, თუმ-

³⁶ იქვე, 2.2.

³⁷ *Berces V., Principles and Practice of Mediation as Effective Conflict-Treating Solution, Debreceni Jogi Muhely / Legal Workshop of Debrecen, №1, 2013, 74.*

³⁸ *Mediationsgesetz, 21/07/2012, §3Abs.1, <<https://www.gesetz-im-internet.de/mediationsg/BJNR157710012.html>> [18.01.2022].*

³⁹ იქვე, Abs.2.

ცა, თუ ცალკეულ შემთხვევებში დაინტერესებული მხარეები ინფორმაციის ამომწურავად გაცნობის შემდგომ თანხმობას განაცხადებენ და ეს მართლმსაჯულების განხორციელებასაც არ ეწინააღმდეგება, ზემოაღნიშნული შეზღუდვა არ გამოიყენება.⁴⁰

6. დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპთა მინაარსი საქართველოს მედიატორთა ეთიკის კოდექსის მიხედვით

მნიშვნელოვანია განხილულ იქნეს, თუ როგორ განმარტავს საქართველოს მედიატორთა ეთიკის კოდექსი დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპებს.⁴¹

ეთიკის კოდექსი მედიატორს ავალდებულებს, მიიღოს ყველა გონივრული ზომა იმის დასადგენად, არსებობს თუ არა ისეთი ფაქტი ან გარემოება, რომელმაც შესაძლოა გონივრული შეფასების საფუძველზე პოტენციური ან რეალური ინტერესთა კონფლიქტი წარმოშვას ან მისი მიუკერძოებლობა ეჭვქვეშ დააყენოს - აღნიშნული მოიცავს როგორც მედიაციის პროცესის დაწყებამდე, ასევე მედიაციის პროცესსა და მის შემდგომ პერიოდსაც.⁴²

თუ მედიატორი ზემოაღნიშნულ ფაქტს ან გარემოებას აღმოაჩენს, მას წარმოეშობა შეტყობინების ვალდებულება. ამ ვალდებულების წარმოშობის საფუძველები მედიატორთა ქცევის ევროპული კოდექსის ანალოგიურადაა მოწესრიგებული საქართველოს მედიატორთა ეთიკის კოდექსშიც ერთი მნიშვნელოვანი დამატებით, რომელიც ეხება მედიატორის მიერ ისეთი კონფიდენციალური ინფორმაციის ფლობას, რომელიც უკავშირდება რომელიმე მხარეს ან დავის საგანს, გარდა ინფორმაციისა, რომელიც მედიაციის მიზნების-

⁴⁰ იქვე, §3 Abs.3-4.

⁴¹ მაშასადამე, სახელდება ემთხვევა მედიატორთა ქცევის ევროპული კოდექსით გათვალისწინებულ ტერმინებს.

⁴² სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაცია“ მედიატორთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი, მე-2 მუხლის მე-2 ნაწილი, <<https://ncadr.tsu-ge/ka/CODEX/31/ethics>> [21.01.2022].

თვის გაანდო მას რომელიმე მხარემ. ასეთ დროსაც მედიატორი ვალდებულია ამ გარემოებების შესახებ შეატყობინოს მხარეებს.

მსგავსად მედიატორთა ქცევის ევროპული კოდექსისა, საქართველოს კოდექსიც ანიჭებს პირს შესაძლებლობას, მიუხედავად ზემოაღნიშნული გარემოებებისა, იყოს მედიატორი მხარეთა ცალსახა თანხმობის გამოხატვის შემთხვევაშიც. განსხვავება იკვეთება თანხმობის ფორმას შორის, კერძოდ, საქართველოს კოდექსი მოითხოვს ფორმასავალდებულობას - მხარეებმა უნდა განაცხადონ წერილობითი თანხმობა, თუმცა მედიატორს შეუძლია ამის მიუხედავად უარი თქვას მედიაციის წარმართვაზე, რის საფუძველსაც მოცემული გარემოებები წარმოადგენს.⁴³

ყურადსაღებია აღნიშნული კოდექსის ის დანაწესი, რომლის მიხედვითაც მედიატორმა მედიაციის წარმართვაზე უარი უნდა თქვას, თუ იგი თვლის, რომ მონაწილის გარკვეული ნიშნის, იქნება ეს კანის ფერი, წარმოშობა, ენა, რელიგია და ა.შ. შესახებ არსებული სტერეოტიპების გამო მას პროცესის მიუკერძოებლად წარმართვა არ შეუძლია.⁴⁴ მსგავსი შინაარსის ნორმას, მედიატორთა ქცევის ევროპული კოდექსი არ შეიცავს.

აღნიშნული კოდექსის მე-2 მუხლის მე-8 ნაწილი ითვალისწინებს საჩუქრის მიღების წესს-მედიატორმა არ უნდა გასცეს ან მიიღოს საჩუქარი, გარდა ერთი გამონაკლისისა, თუ ეს მნიშვნელოვანია პროცესის ხელშეწყობისთვის, ან კულტურული ნორმებისადმი პატივისცემას გამოხატავს. - ანალოგიურად, აქტის - „ქცევის მოდელური სტანდარტები მედიატორთათვის“ მიხედვით, მედიატორის მიერ საჩუქრის გაცემა ან მიღება ფაქტობრივ მიკერძოებულობასთან დაკავშირებით შეკითხვებს გააჩენს, თუმცა კულტურული ნორმების პატივსაცემად ან პროცესის გასაადვილებლად გათვალისწინებული *de minimis* სახის საჩუქრები დაშვებულია გაიცეს ან მიღებულ იქნას მედიატორის მიერ.⁴⁵

⁴³ იქვე, მე-5 ნაწილი.

⁴⁴ იქვე, მე-6 ნაწილი.

⁴⁵ Model Standards of Conduct For Mediators, 2005, Standard II (B).

7. მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალობის ვალდებულების პროცესუალური გამოვლინება

საინტერესოა მედიატორის მიუკერძოებლობისა და ნეიტრალობის ვალდებულებათა პროცესუალური გამოვლინება.

თეორიულად მედიატორი ნეიტრალურ ფასილიტატორს წარმოადგენს, რომელსაც შეუძლია იმოქმედოს პროცესის ფარგლებში საკუთარი კულტურული, ისტორიული, იდეოლოგიური შეხედულებებით მხარეებზე გავლენის მოხდენის გარეშე. თუმცა ემპირიული მტკიცებულებების მიხედვით, მედიატორები, რომლებიც ნეიტრალობისპრაქტიკაში განხორციელებაზე საუბრობენ, ამას არ აკეთებენ. პროცესისა და შინაარსის კონტროლს შორის ხშირად რთულია საზღვრის გავლება. ხელშემწყობი მედიაციის დროს მედიატორები გავლენას ახდენენ შედეგზე.

ხელშემწყობ მედიატორთა რაოდენობის ზრდა ადასტურებს, რომ თითქმის ყველაპროცესისას ინტერვენციას არსებით შედეგზე გეგავლენის მოხდენა შეუძლია.⁴⁶

ბოული აღნიშნავს, რომ ბოლო ათწლეულში ავსტრალიელი მედიატორები ტენდენციურად „უფრო და უფრო ინტერვენციონისტები“ ხდებიან.⁴⁷ ეს გაცილებით უფრო თვალსაჩინოა მაშინ, როდესაც მედიატორი მიდრეკილია აქტიურობისკენ მედიაციის პროცესში, რამეთუ იგი სოციალური სამართლიანობის მიღწევით არის მოტივირებული,⁴⁸ განსხვავებით იმ მედიატორისაგან, რომელიც ამ-

⁴⁶ *Wolski B.*, Mediator Settlement Strategies: Winning Friends and Influencing People, Vol. 12(4), Australasian Dispute Resolution Journal, 2001, 248-249 მითითებულია: *Bogdanoski T.*, The ‘Neutral’ Mediator’s Perennial Dilemma: To Intervene or not to Intervene?, Queensland University of Technology Law and Justice Journal, Vol. 9, №1, 2009, 9.

⁴⁷ *Boulle L.*, Mediation: Principles, Process, Practice, 2005 მითითებულია: *Bogdanoski T.*, The ‘Neutral’ Mediator’s Perennial Dilemma: To Intervene or not to Intervene?, Queensland University of Technology Law and Justice Journal, Vol. 9, №1, 2009, 34.

⁴⁸ *McCormick M.*, Confronting Social Injustice as a Mediator, 1997, 293; *Gunning I.*, ‘Diversity Issues in Mediation: Controlling Negative Cultural Myths’, 1995, 55 მითითებულია: *Bogdanoski T.*, The ‘Neutral’ Mediator’s Perennial Dilemma: To

ჯობინებს შეინარჩუნოს პასიურობა და მხარეებს სრულად მიანდოს პროცესის შინაარსის კონტროლი.

რაც შეეხება კობისა და რიფკინის კონსტრუქციას, რომელიც ნეიტრალობას განიხილავს როგორც „თანაბარ დისტანციას“ (Equidistance), იგი შესაძლებელია ნეიტრალობის ხელახალი კონცეფციის ჩამოყალიბებაში საკმაოდ დიდი მნიშვნელობის მატარებელი გახდეს, კერძოდ, „მიკერძოებულობა“ განიხილებოდეს პოზიტიურად, თუ იგი (პარადოქსულად) გამოყენებულ იქნება სიმეტრიის შესაქმნელად. გამოცდილი მედიატორისთვისაც ხშირად რთულდება მხარეთა შორის ძალთა დისტალანსის რეგულირება, ამიტომაც ზემოაღნიშნული კონსტრუქცია ხშირად გამოსადეგია და ემსახურება სამართლიანი შედეგის უზრუნველყოფას⁴⁹.

როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა, მთავარია, მედიატორმა შეძლოს პროცესის მიმდინარეობასა და მის შედეგს შორის არსებითი განსხვავება იპოვოს, რათა ნეიტრალობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპთა შესაბამისად იმოქმედოს. თუმცა ეს საკმაოდ პრობლემატურია უშუალოდ მედიაციის პროცესში, რამეთუ ეს ორი ელემენტი ერთმანეთთან განუყოფლად არის დაკავშირებული. მხარეთა მიერ მიღწეული შეთანხმებები ფორმირდება პროცესის განმავლობაში და არა მხოლოდ დასასრულს. ცხადია, მედიატორის აქტიური როლი, მხარეთათვის ღია კითხვების დასმა, მათ საჭიროებებზე მორგება უზრუნველყოფს მედიაციის პროცესში მხარეთა მაქსიმალურ ჩართულობას.⁵⁰

მედიატორისთვის დიდ გამოწვევას წარმოადგენს შემთხვევა, როდესაც იკვეთება „სუსტი“ და „ძლიერი“ მხარე. ასეთ დროს, თუ მედიატორი მხარეებს გადაანდობს სრულ სუვერენიტეტს და შედეგის განსაზღვრას მათ სრულიად მიანდობს, შესაძლოა, დადგეს

Intervene or not to Intervene?, Queensland University of Technology Law and Justice Journal, Vol. 9, №1, 2009, 34.

⁴⁹ Cobb S., Rifkin J., Practice and Paradox: Deconstructing Neutrality in Mediation, 1991, 43-45.

⁵⁰ Zamir R., The Disempowering Relationship Between Mediator Neutrality and Judicial Impartiality: Toward a New Mediation Ethic, Pepperdine Dispute Resolution Law Journal, Vol. 11, 2011, 486.

პროცესის სამართლიანობის საკითხი დღის წესრიგში, მედიაცია დასრულდეს შეთანხმებით, რომელიც სუსტი მხარის პოზიციასა და ინტერესებს უგულვებლყოფს და ზიანს აყენებს. ალტერნატივას წარმოადგენს სუსტი მხარის გაძლიერების პრაქტიკა, რაც ძლიერი მხარის მიერ შესაძლოა აღიქმებოდეს როგორც მედიატორსა და თითოეულ მხარეს შორის თანაბარი მანძილის ხელისშემშლელი ფაქტორი. თუმცა „სამართლიანობის“ თვალსაზრისით, ეს მეთოდი გამართლებულია.⁵¹ აღნიშნული ქმნის ნეიტრალობის პარადოქსს: მედიაციის პროცესის დასაწყისში მედიატორები თავს ნეიტრალურ პირებად აიდენტიფიცირებენ, რომ ისინი მხოლოდ ისმენენ და არ ახდენენ ზეგავლენას მოდავე მხარეთა პოზიციების დაფიქსირებისას. შემდგომ მედიატორები ხშირად პირად შეხვედრებს იყენებენ მოდავე მხარეებთან, რათა განსაზღვრონ მედიაციის პროცესის კურსი. შუამავლები ხელს უწყობენ მხარეებს, გაამჟღავნონ ინფორმაცია, რომელსაც ისინი მნიშვნელოვნად მიიჩნევენ, აქ კი კვლავ „თანაბარი დისტანციის“ მეთოდი გამოიყენება, რაც, გარკვეული მოსაზრებით, უპირისპირდება მიუკერძოებლობის პრაქტიკას.⁵²

პროფესიონალი მედიატორი ფარავს პირად ემოციებს და მაინც შეუძლია მოდავე მხარეების ნახალისება, მხარდაჭერა, რჩევა ობიექტურ პირად და ამასთან ერთად, მიმართულებას აძლევს სესიას.⁵³ პოსტმოდერნისტული გაგებით, ინტერვენცია აღარ წარმოადგენს ნეიტრალობის დარღვევას, ნეიტრალობა მრავალმხრივი მნიშვნელობის ცნებად იქცა, რომელიც ერთი მხრივ, მედიატორს უტოვებს ლეგიტიმურად პროცესში ინტერვენციის შესაძლებლობას, რათა მოახდინოს პოტენციური უსამართლობის პრევენცია ან

⁵¹ *Exon S. N.*, How Can a Mediator Be Both Impartial and Fair: Why Ethical Standards of Conduct Create Chaos for Mediators, Missouri, 2006, 20-27 მითითებულია: *Bogdanoski T.*, The ‘Neutral’ Mediator’s Perennial Dilemma: To Intervene or not to Intervene?, Queensland University of Technology Law and Justice Journal, Vol. 9, №1, 2009, 26.

⁵² *Riftkin J., Millen J., Cobb S.*, Toward a New Discourse for Mediation: A Critique of Neutrality, Mediation Quarterly, Vol. 9, Issue 2, 1991, 154.

⁵³ იქვე, 160.

მხოლოდ მხარეებს მიანდობს პროცესის არსებითად კონტროლს. მიუხედავად მედიაციის ტიპისა, ახდენს თუ არა ინტერვენციას მედიატორი, გაცნობიერებულ უნდა იქნეს, რომ შუამავალი დავის შედეგზე გარკვეულ გავლენას ახდენს, რომლის მისაღებობა საბოლოოდ მხარეებმა უნდა გადაწყვიტონ სწორედ თვითგამორკვევისა და მხარეთა ავტონომიის პრინციპზე დაყრდნობით.⁵⁴

8. დასკვნა

მედიატორისადმი ნდობა არსებითად განაპირობებს მისი ნეიტრალობისა და მიუკერძოებლობის ვალდებულებას და პირიქით, აღნიშნული პრინციპები მხარეთა, საზოგადოების ნდობის არსებითი შემადგენელია. ნეიტრალობა მოიაზრებს ორიენტირებას უშუალოდ პროცესზე და არა მის შედეგზე, ეხება შუამავალსა და მოდავე მხარეებს შორის ურთიერთობას, ქცევას. მიუკერძოებელი მედიატორი თავისუფალია ფავორიტიზმის, მიკერძოებისა და მცდარი მოსაზრებებისგან. მიუხედავად ამ ცნებებს შორის არსებული მჭიდრო კავშირისა, მოიძებნა განსხვავებაც. კერძოდ, ნეიტრალობა უკავშირდება მედიატორის ინტერესს დავის შედეგისადმი, ხოლო მიუკერძოებლობა დაკავშირებულია მედიატორის ქცევასთან მხარეთა მიმართ უშუალოდ პროცესის განმავლობაში. ამასთან ნეიტრალობა შესაძლოა ხარისხობრივად დიფერენცირდებოდეს, ხოლო მიუკერძოებლობა ნარმოადგენს აბსოლუტურ მოთხოვნას.

მედიატორს სხვა ადამიანების მსგავსად, რა თქმა უნდა, შეიძლება ჰქონდეს თავისი პირადი სიმპათია, შეხედულებები, სუბიექტური განცდა მხარეთა სამართლიანობასთან დაკავშირებით, თუმცა გრძნობები და ფიქრები მან აუცილებლად მედიაციის პროცესის მიღმა უნდა დატოვოს. პროფესიონალებს აქვთ წესი: „გადადი მედიაციაზე „ცარიელი“, პირადი შეხედულებების გარეშე და როცა

---

⁵⁴ Bogdanoski T., The ‘Neutral’ Mediator’s Perennial Dilemma: To Intervene or not to Intervene?, Queensland University of Technology Law and Justice Journal, Vol. 9, №1, 2009, 43.

თვლი, რომ ვერ შეძლებ მიუკერძოებლობის შენარჩუნებას, უარი თქვი პროცესზე“.⁵⁵

ნებისმიერი სტილის - შემფასებელსა თუ ხელშემწყობ მედიატორს ეკისრება მხარეთა თვითგამორკვევისა და კერძო ავტონომიის ხელშემწყობის მოვალეობა, ხოლო მედიატორის ლეგიტიმურ ინტერვენციას მხარეთა ნების თავისუფლებაში ფუნდამენტური უსამართლობისა და უკანონობის დაუშვებლობის მოთხოვნა განსაზღვრავს.

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, სსმ, 18/09/2019.
2. სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაცია“ მედიატორთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი, 24/05/2021.
3. Ethical Standards for Neutrals, Georgia, 2002.
4. Ethical Standards for Mediators, California, 2002.
5. Professional Standards of Practice for Mediators, Illinois, 2003.
6. European Code of Conduct for Mediators, 2004.
7. Requirements for the Conduct of Mediation and Mediators, Arkansas, 2004.
8. Model Standards Of Conduct For Mediators, 2008.
9. Mediationsgesetz, Deutschland, 2012.
10. *Berces V.*, Principles and Practice of Mediation as Effective Conflict-Treating Solution, Debreceni Jogi Muhely / Legal Workshop of Debrecen, №1, 2013, 74.
11. *Bogdanoski T.*, The ‘Neutral’ Mediator’s Perennial Dilemma: To Intervene or not to Intervene?, Queensland University of Technology Law and Justice Journal, Vol. 9, №1, 2009, 9, 34, 43.
12. *Boulle L.*, Mediation: Principles, Process, Practice, Sydney, 2005, 20, 143.
13. *Cobb S., Rifkin J.*, Practice and Paradox: Deconstructing Neutrality in Mediation, Cambridge, 1991, 43-45.
14. *Cohen O., Dattner N., Luxenburg A.*, The Limits of the Mediator’s Neutrality, Mediation Quarterly, Vol. 16, №4, 1999, 344.

---

⁵⁵ *Gren M. N.*, The Principles of Mediation, Journal of Eastern European Law, №24, 2016, 78.

15. *Cooks L. M., Hale C. L.*, The Construction of Ethics in Mediation, *Mediation Quarterly*, Vol. 12, №1, 1994, 63-64.
16. *Douglas K., Field R.*, Looking for Answers to Mediation's Neutrality Dilemma in *Therapeutic Jurisprudence*, Johannesburg-Cape Town, 1997, 187.
17. *Douglas S.*, Neutrality In Mediation: A Study of Mediator Perceptions, *Law & Justice Journal*, Vol. 8, №1, 2008, 142.
18. *Gren M. N.*, The Principles of Mediation, *Journal of Eastern European Law*, №24, 2016, 78.
19. *Helm B., Scott S.*, Advocacy in Mediation, *Mediation Quarterly*, Issue 13, 1986, 69.
20. *Kishore S.*, The Evolving Concepts of Neutrality and Impartiality in Mediation, *Commonwealth Law Bulletin*, Vol. 32, №2, 2006, 222.
21. *Lee S.*, Mediator Impartiality and Mediator Interest, *Kentucky*, 2013, 22.
22. *Margaret S. H.*, *The Blackwell Handbook of Mediation*, Wiley-Blackwell, Oxford, 2006, 415.
23. *McCorkle S.*, The Murky World of Mediation, *Conflict Resolution Quarterly*, Vol. 23, №2, 2005, 171-173.
24. *Riftkin J., Millen J., Cobb S.*, Toward a New Discourse for Mediation: A Critique of Neutrality, *Mediation Quarterly*, Vol. 9, Issue 2, 1991, 152, 154.
25. *Robert B.*, The Risks of Neutrality - Reconsidering the Term and Concept, *Ethics Forum, Mediation News*, Vol. 17, №3, 1998, 8-9.
26. *Smith D. D. J.*, Mediator Impartiality: Banishing the Chimera, *Journal of Peace Research*, Vol 31, №4, 1994, 445.
27. *Zamir R.*, The Disempowering Relationship Between Mediator Neutrality and Judicial Impartiality: Toward a New Mediation Ethic, *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal*, Vol. 11, 2011, 486.